

Elachiptera uniseta COLLIN, een nieuwe soort voor de Belgische fauna (Diptera : Chloropidae)

door

L. DE BRUYN*

Abstract. *Elachiptera uniseta* COLLIN, a new species to the Belgian fauna (Diptera : Chloropidae). Six specimens were found in the Diptera collection of the Royal Belgian Institute of Natural Sciences (Coll. M. BEQUAERT). The author caught one female specimen with a sweepnet in a marshy vegetation, mainly consisting of *Phragmites australis* and *Glyceria maxima*. Formerly, this species was only found in a few localities in England, Germany and Hungary.

Résumé. *Elachiptera uniseta* COLLIN, une nouvelle espèce pour la faune belge (Diptera : Chloropidae). Six exemplaires étaient présents dans les collections de Diptères de l'Institut Royal des Sciences Naturelles de Belgique (Coll. M. BEQUAERT). L'auteur a capturé une femelle avec un filet fauchoir dans une végétation marécageuse, riche en *Phragmites australis* et *Glyceria maxima*. Jusqu'à présent cette espèce n'a été trouvée qu'en quelques localités de l'Angleterre, l'Allemagne et la Hongrie.

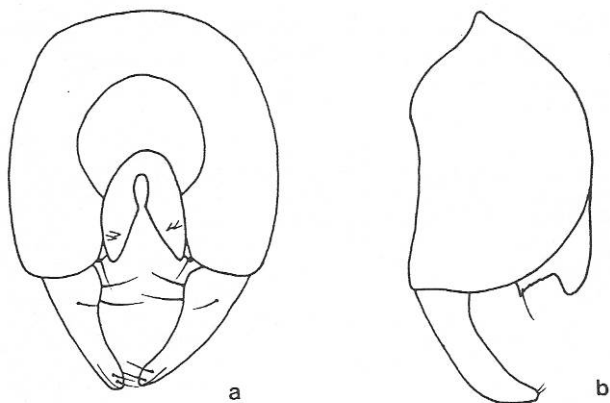
Het genus *Elachiptera* werd tot nu toe in België vertegenwoordigd door zes soorten. Twee van deze soorten zijn tamelijk algemeen (*Elachiptera cornuta* (FALLÉN) en *Elachiptera tuberculifera* (CORTI) (DE BRUYN, 1983). Van *Elachiptera brevipennis* (MEIGEN) en *Elachiptera megaspis* (LOEW) zijn slechts enkele vindplaatsen bekend (TONNOIR, 1921; COLLART, 1938), terwijl tijdens een studie te Turnhout in 1982 nog twee species, nieuw voor de Belgische fauna, gevonden werden (DE BRUYN, in prep.). In deze bijdrage wordt nog een zevende soort aan de lijst toegevoegd.

Elachiptera uniseta COLLIN, 1939 is van de overige *Elachiptera* species te onderscheiden door de overwegend gele thorax met slechts smalle zwarte vlekken op de zijkanten van het mesonotum, terwijl de pleurae slechts gedeeltelijk zwart zijn. De ocellaire plaat is geheel geel, of kan een kleine zwarte vlek vertonen rond de ocelli. Meestal is er slechts één grote orbitale borstel aan elke zijde van de frons. In enkele gevallen kunnen dit er ook twee zijn zoals bij de overige *Elachiptera* species (ISMAY, 1975).

Tijdens de revisie van de Diptera verzameling van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen werden zes exemplaren aangetroffen van *Elachiptera uniseta* in de collectie M. BEQUAERT (R.I.Sc.N.B. 24.236) (Blankenberge (UTM : ES08) - 6-xi-1955 : 2 ♂; 2-v-1956 : 1 ♂; 9-v-1956 : 1 ♀; 30-i-1957 : 1 ♂; 18-ix-1957 : 1 ♀; alle leg. M. BEQUAERT). Deze exemplaren zaten echter onder de naam *Elachiptera bimaculata* (LOEW, 1845), een nauw verwante soort die op uitwendige kenmerken praktisch niet te onderscheiden is. *Elachiptera uniseta* is echter wel van deze soort te onderscheiden door de bouw van de mannelijke genitalia (fig. 1).

Meer recent werd nog één vrouwelijk exemplaar verzameld (Neerijse (UTM FS13) - 20-viii-1982 : 1 ♀; leg. L. DE BRUYN).

* De Bruyn, L. : I.W.O.N.L. bursaal.

Figuur 1 : *Elachiptera uniseta* COLLIN : mannelijke genitalia : a.- achteraanzicht; b.- zijaanzicht.

Voorheen was deze soort gerapporteerd uit Engeland (COLLIN, 1939; ISMAY, 1975), uit Duitsland (WENDT, 1968) en uit Hongarije (DELY-DRASKOVITS, 1978). Dat *E. uniseta* slechts zelden gevonden werd, is waarschijnlijk te wijten aan de levenswijze die deze soort er op nahoudt. Steeds werd zij aangetroffen in zeer vochtige biotopen, rijk aan *Phragmites australis* (CAV.) STEUD., *Carex paniculata* L. en *Carex acutiformis* EHRH. De vliegen werden steeds laag boven de grond aangetroffen (2 - 30 cm), op en tussen rottend vegetatief materiaal. Eénmaal werden enkele exemplaren gevonden in een nest van *Emberiza schoeniclus* (L.), de rietgors. Bij verstoring van het habitaat kunnen de vliegen zich gemakkelijk verschuilen onder het dode plantenmateriaal, zodat zij moeilijk opgemerkt kunnen worden.

Het exemplaar gevangen te Neerijse, werd verzameld door te slepen in de vegetatie naast een visvijver. De vegetatie bestond hier hoofdzakelijk uit *Phragmites australis* (CAV.) STEUD. en *Glyceria maxima* (HARTM.) HOLMBERG, met daartussen een laag dood plantenmateriaal.

Al deze vangsten wijzen erop dat *E. uniseta* als saprofaag leeft van rottend organisch materiaal, zoals dit ook reeds bekend was van *Elachiptera cornuta* (NYE, 1958). De adulten worden eveneens tussen dit materiaal aangetroffen tijdens de overwintering.

Literatuur

- Collart, A., 1938. Contribution à l'étude des Diptères de Belgique (4e note). *Bull. Anns. Soc. ent. Belg.* **78** : 363-373.
- Collin, J.E., 1939. On various or little known British Diptera, including several species bred from nests of birds and mammals. *Entomologist's mon. Mag.* **75** : 134-154.
- De Bruyn, L., 1983. Een systematische en ecologische studie van de Chloropidae (Diptera). *Licentiaatsverhandeling* U.I. Antwerpen, 198 p.
- De Bruyn, L., (in prep.). Some new and notheworthy Chloropidae (Diptera) for the Belgian fauna.

- Draskovits, A. & L. Papp, 1978. 133.- Odiniidae/Chloropidae - Fauna Hungariae, 195 p. (Hongaars).
- Ismay, J.W., 1976. The status and microhabitat of *Elachiptera uniseta* COLLIN (Dipt. Chloropidae). *Entomologist's mon. Mag.* 111 : 101-103.
- Nye, J.W.B., 1958. The external morphology of some of the dipterous larvae living in graminiae of Britain. *Trans.Roy.ent.Soc.London.* 110 : 411-487.
- Tonnoir, A., 1921. Notes sur les Chloropidae (Dipt.) de Belgique. *Bull.Soc.ent.Belg.* 3 : 131-136.
- Wendt, H., 1968. Faunistisch-ökologische Untersuchungen an Halmfliegen der Berliner Umgebung (Dipt. Chloropidae). *Dt.ent.Z.(N.F.)* 15 : 49-105.

De Bruyn, L. : Laboratorium voor Algemene Dierkunde (Dir.Prof.Dr. W.N. Verheyen), Rijks-universitair Centrum Antwerpen, Groenenborgerlaan 171, B-2020 Antwerpen.

Boekbespreking

Vanuytven, H. : *Onze inlandse spinnen en hun levenswijze.*

29,7 x 21 cm, 59 p., 26 figuren en 12 foto's. Uitgave Natuurwerkgroep Fort 2, Van Asschestraat 83, 2220 Wommelgem, 175,- F. (en 25,- F. verzendingskosten).

Herman VANUYTVEN is een jong maar zeer bedrijvig arachnoloog die ondermeer betrokken is bij de opleiding van natuurgidsen. Nu wordt van natuurgidsen in de eerste plaats een algemene kennis verwacht over al wat met de natuur te maken heeft, maar waar moet je die algemene kennis gaan zoeken wanneer het spinnen betreft? Juist daarvoor schreef Herman VANUYTVEN dit boekje waarin hij op onderhoudende manier over deze merkwaardige dieren vertelt, en dat in een voor iedereen begrijpelijke taal.

Zo wordt op bevattelijke wijze uitgelegd waar spinnen eigenlijk thuishoren in het dierenrijk, hoe ze gebouwd zijn, hoe hun spinapparaat werkt en hoe ze zich voortplanten en ontwikkelen. Verder komen nog allerhande wetenswaardigheden aan bod zoals de giftigheid, de manier waarop ze de winter overleven enz.

Geen determineertabellen, ik heb het al meer geschreven : voor spinnen heeft dat geen zin! Wel vinden we een beschrijving van de inheemse families en van enkele merkwaardige soorten. Zesentwintig figuren en twaalf, uiteraard zwartwit foto's verduidelijken waar nodig de tekst. J.P. BOSSELAERS tekende de decoratieve poster die gratis bijgevoegd wordt en voorbestemd lijkt om niet alleen de lokalen van natuurverenigingen maar ook de kamermuren van jeugdige natuur-liefhebbers te sieren, want ook voor jongeren die iets meer willen weten over deze veelal versmadede dieren, lijkt me dit boekje zeer geschikt.

De prijs zal wel voor niemand een bezwaar zijn. Verkrijgbaar in de winkels van diverse natuurverenigingen of te bestellen op het sekretariaat van Natuurwerkgroep Fort 2 (zie hoger).

A. Verbruggen